

1 Co w praktyce oznaczają pojęcia „świadczenia alimentacyjne” oraz „obowiązek alimentacyjny”? Na kim spoczywa obowiązek wypłaty świadczenia alimentacyjnego na rzecz innej osoby?

Termin „alimenty” odnosi się do bezpośrednich potrzeb człowieka pozwalających na przeżycie, głównie żywności. W praktyce jednak termin „alimenty” obejmuje wszystkie podstawowe potrzeby, niezależnie od tego, czy są one związane z fizycznym utrzymaniem osoby, edukacją, kulturą czy wypoczynkiem. Obowiązek alimentacyjny wiąże się z koniecznością wypłaty świadczeń alimentacyjnych – głównie w formie świadczeń pieniężnych – które służą pokryciu podstawowych potrzeb uprawnionego.

Obowiązek alimentacyjny spoczywa na następujących osobach, w kolejności według stopnia pokrewieństwa/powinowactwa:

- a) małżonku, nawet po orzeczeniu rozwodu (jeżeli obowiązek alimentacyjny istnieje po rozwodzie);
- b) zstępnych względem wstępnych w porządku zgodnym z kolejnością dziedziczenia ustawowego;
- b) wstępnych (rodzicach, dziadkach w przypadku braku rodziców lub niemożności wywiązania się przez nich z obowiązku alimentacyjnego) względem dzieci (biologicznych lub przysposobionych) niepozostających w związku małżeńskim, zazwyczaj w okresie, w którym dzieci te są małoletnie;
- b) rodzeństwie względem siebie nawzajem;

istnieją również szczególne rodzaje świadczeń alimentacyjnych:

- c) świadczenia alimentacyjne wypłacane w przypadku separacji i po rozwodzie lub unieważnieniu małżeństwa; oraz
- d) świadczenia alimentacyjne wypłacane na rzecz niezamężnej matki dziecka urodzonego poza związkiem małżeńskim przed jego uznaniem.

2 Do jakiego wieku dziecko ma prawo do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych? Czy przepisy dotyczące świadczeń alimentacyjnych różnią się w odniesieniu do osób nieletnich i dorosłych?

Co do zasady dziecko jest uprawnione do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych od swoich wstępnych (rodziców lub dziadków) do momentu osiągnięcia pełnoletności, tj. do ukończenia 18 roku życia.

Dzieci są również uprawnione do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych po osiągnięciu pełnoletności, jeżeli studiuje lub kształci się w instytucjach szkolnictwa wyższego lub biorą udział w szkoleniach zawodowych, nie są w stanie pracować z uwagi na fakt pobierania nauki i nie posiadają żadnego majątku osobistego, z którego mogłyby pokryć koszty swojego utrzymania.

Ogólnie rzecz biorąc świadczenia alimentacyjne przysługują wyłącznie w przypadku, gdy dana osoba nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać z własnego majątku ani poprzez wykonywanie pracy odpowiedniej do swojego wieku, stanu zdrowia i warunków życiowych, biorąc pod uwagę m.in. jej potrzeby edukacyjne; małoletni, nawet jeśli posiadają własny majątek, są uprawnieni do świadczeń alimentacyjnych od swoich rodziców w zakresie, w jakim ich dochód uzyskiwany z własnego majątku lub z wykonywanej pracy nie jest wystarczający, aby samodzielnie się utrzymać. Obowiązek wypłaty świadczeń alimentacyjnych jest zniesiony, jeżeli – przy uwzględnieniu innych zobowiązań osoby, której ten obowiązek dotyczy – wiąże się on z nadmiernym dla niej uszczerbkiem; wspomniana zasada nie obowiązuje w przypadku obowiązku alimentacyjnego rodzica względem małoletniego, chyba że małoletni jest uprawniony do pobierania świadczeń alimentacyjnych od innej osoby lub jest w stanie samodzielnie utrzymać się z własnego majątku.

W przypadku byłych małżonków

Były małżonek, który nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać z własnych dochodów lub z własnego majątku, jest uprawniony do dochodzenia świadczeń alimentacyjnych od byłego współmałżonka: 1) jeżeli w chwili orzeczenia rozwodu wiek lub stan zdrowia małżonka dochodzącego świadczeń alimentacyjnych uniemożliwia mu podjęcie lub kontynuowanie pracy zarobkowej pozwalającej mu samodzielnie się utrzymać; 2) jeżeli małżonek zgłaszający roszczenie alimentacyjne sprawuje opiekę nad małoletnim i nie może w związku z tym wykonywać odpowiedniej pracy; 3) jeżeli małżonek zgłaszający roszczenie alimentacyjne nie jest w stanie znaleźć stałego zatrudnienia lub potrzebuje szkoleń zawodowych; w obydwu przypadkach uprawnienie do pobierania alimentów z tego tytułu przysługuje małżonkowi przez maksymalnie trzy lata od dnia orzeczenia rozwodu; lub 4) w każdym innym przypadku, w którym przyznanie alimentów w chwili rozwodu zostanie uznane za konieczne ze względów słuszności.

Roszczenie alimentacyjne może jednak zostać oddalone lub wysokość alimentów może zostać ograniczona z uzasadnionych względów, w szczególności jeżeli małżeństwo było krótkotrwałe lub jeżeli małżonek uprawniony do świadczeń alimentacyjnych ponosi winę za rozkład pożycia małżeńskiego lub sam doprowadził się do stanu niedostatku.

Każdy z byłych małżonków jest zobowiązany do udzielania drugiemu małżonkowi prawidłowych informacji na temat swoich składników majątku i dochodów w zakresie, w jakim może to być konieczne do ustalenia wysokości świadczeń alimentacyjnych. Na wniosek któregośkolwiek z byłych małżonków przekazany za pośrednictwem właściwego prokuratora każdy pracodawca, organ administracji lub poborca podatkowy musi przekazać wszelkie istotne informacje, jakie może posiadać na temat majątku drugiego małżonka, w szczególności na temat jego dochodów.

3 Czy aby otrzymać świadczenia alimentacyjne, konieczne jest złożenie wniosku do właściwego organu lub sądu? Jakie są główne etapy takiej procedury?

Co do zasady osoba uprawniona do świadczeń alimentacyjnych musi wystąpić do sądu z roszczeniem alimentacyjnym względem zobowiązanego.

Jeżeli ma zastosowanie konwencja nowojorska o dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych za granicą (dekret z mocą ustawy nr 4421/1964), organ odpowiedzialny za przesłanie roszczenia alimentacyjnego zgłoszonego przez uprawnionego zamieszkującego w państwie-stronie konwencji, mianowicie Ministerstwo Sprawiedliwości w Grecji, zwraca się do organu odpowiedzialnego za przyjęcie takiego roszczenia w odpowiednim państwie-stronie konwencji, w którym zamieszkuje dłużnik alimentacyjny, o podjęcie wszelkich działań niezbędnych do odzyskania przez uprawnionego należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych. W praktyce Ministerstwo Sprawiedliwości wyznacza adwokata odpowiedzialnego za zapewnienie uznania prawa lub wykonanie wyroku wydanego przez sąd w państwie trzecim na korzyść uprawnionego z państwa trzeciego, który może skorzystać z wszelkich dostępnych środków prawnych przed sądami greckimi.

4 Czy można złożyć wniosek w imieniu krewnego (jeżeli tak, to w jakim stopniu pokrewieństwa?) lub osoby małoletniej?

W przypadku małoletnich, którzy na mocy przepisów prawa (art. 63 kodeksu postępowania cywilnego) nie mogą samodzielnie wytoczyć powództwa o odzyskanie należności alimentacyjnych przeciwko zobowiązanemu, powództwo takie może wytoczyć w imieniu małoletniego osoba, której powierzono sprawowanie władzy rodzicielskiej (osoba fizyczna: rodzic lub inna osoba fizyczna lub osoba prawna, na przykład instytucja).

5 Jeżeli planuję wnieść sprawę do sądu, w jaki sposób mogę uzyskać informację, który sąd jest właściwy?

Sądem właściwym do rozpoznania powództwa alimentacyjnego wytoczonego przez uprawnionego przeciwko zobowiązanemu jest sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym (art. 17 ust. 2 i art. 681B kodeksu postępowania cywilnego).

Sądem właściwym miejscowo jest sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu uprawnionego do świadczeń alimentacyjnych (art. 39A kodeksu postępowania cywilnego) lub pozwanego dłużnika alimentacyjnego, jeżeli pozew został wniesiony w ramach sporu małżeńskiego lub sporu między rodzicami a dziećmi, lub sąd właściwy dla ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków.

W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej lub nieuchronnego zagrożenia osoba uprawniona do świadczeń alimentacyjnych może wystąpić do właściwego miejscowo sądu pierwszej instancji orzekającego w składzie jednoosobowym o wydanie nakazu tymczasowej wypłaty świadczeń alimentacyjnych do czasu wydania prawomocnego wyroku w sprawie uprawnienia do świadczeń alimentacyjnych w toku zwykłego postępowania.

6 Czy aby wnieść sprawę do sądu jako wnioskodawca, muszę być reprezentowany przez pełnomocnika (np. prawnika, organ administracyjny na szczeblu centralnym lub lokalnym)? Jeżeli nie, jakie procedury mają zastosowanie?

W przypadku powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych istnieje przymus adwokacki.

7 Czy muszę wnieść opłatę sądową, aby wnieść sprawę do sądu? Jeżeli tak, to jaka jest przybliżona wysokość tych opłat? Czy w przypadku nieposiadania wystarczających środków finansowych mogę ubiegać się o pomoc prawną w celu pokrycia kosztów postępowania?

W przypadku powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych pozwany musi z góry pokryć koszty sądowe powoda do maksymalnej wysokości 300 EUR (art. 173 ust. 4 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli pozwany nie udowodni zapłaty wspomnianych kosztów, które są należne przed rozpoczęciem rozprawy, przekazując stosowne dokumenty sekretarzowi sądu, zostanie to uznane za niestawiennictwo, co oznacza, że sąd wyda przeciwko niemu wyrok zaoczny (art. 175 kodeksu postępowania cywilnego).

Pozwany może wystąpić o przyznanie mu pomocy prawnej zgodnie z ustawą nr 3226/2004, jeżeli uzyskuje bardzo niski dochód, przedstawiając stosowne dokumenty po wniesieniu oddzielnego wniosku o wydanie nakazu tymczasowego do sądu pierwszej instancji orzekającego w składzie jednoosobowym.

8 Jaką formę świadczeń alimentacyjnych może przyznać sąd? W jaki sposób obliczana jest wysokość świadczeń alimentacyjnych? Czy decyzja sądu może zostać skorygowana w celu uwzględnienia zmian kosztów utrzymania lub sytuacji rodzinnej? Jeżeli tak, w jaki sposób (np. za pomocą systemu automatycznej indeksacji)?

Sąd zasądza alimenty na okres dwóch lat, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia uprawnionemu odpowiednich warunków życia i możliwości kształcenia się, jak również możliwości finansowe zobowiązanego. Po upływie dwóch lat każda ze stron, tj. uprawniony lub zobowiązany, może wystąpić o zmianę wysokości świadczeń alimentacyjnych, a w przypadku zmiany okoliczności, którą sąd uwzględnił, każda ze stron może wystąpić o zmianę treści wyroku i ustalenie nowej wysokości świadczeń alimentacyjnych.

9 W jaki sposób wypłacane są świadczenia alimentacyjne i komu?

Co do zasady alimenty są wypłacane uprawnionemu w odstępach miesięcznych za każdy miesiąc z góry.

Kwota alimentów nie może zostać wypłacona w formie płatności jednorazowej, z wyjątkiem świadczeń wypłacanych po rozwodzie (art. 1443 lit. b) kodeksu cywilnego).

Jeżeli uprawniony jest osobą małoletnią lub osobą, dla której ustanowiono opiekuna lub kuratora, świadczenie alimentacyjne wypłaca się rodzicowi lub opiekunowi bądź kuratorowi wyznaczonemu przez sąd, który będzie oczywiście podejmował odpowiednie czynności w imieniu uprawnionego.

10 Jeżeli dana osoba (dłużnik alimentacyjny) nie płaci dobrowolnie, jakie działania można podjąć, aby zmusić taką osobę do zapłaty?

Jeżeli dłużnik alimentacyjny odmówi wypłacania świadczeń alimentacyjnych, osoba uprawniona może wystąpić o wszczęcie egzekucji należności alimentacyjnych z majątku zobowiązanego, jeżeli zobowiązany posiada jakiś majątek.

11 Proszę opisać w skrócie wszelkie ograniczenia środków egzekucyjnych, w szczególności przepisy dotyczące ochrony dłużnika oraz termin przedawnienia lub termin zawity w ramach obowiązującego w państwa kraju systemu egzekwowania.

Uprawnienie do świadczeń alimentacyjnych wygasa, jeżeli okoliczności, na podstawie których zostały one przyznane, przestaną istnieć lub w przypadku śmierci uprawnionego lub zobowiązanego; roszczenie uprawnionego względem zobowiązanego ulega przedawnieniu po upływie pięciu lat od dnia jego powstania.

Roszczenia osób (np. instytucji), które wypłacały świadczenia alimentacyjne uprawnionemu w zastępstwie osoby pierwotnie zobowiązanej do ich wypłacania, ulegają przedawnieniu po upływie pięciu lat (art. 250 ust. 17 kodeksu cywilnego).

Niezamężna matka jest uprawniona do dochodzenia od ojca dziecka kosztów porodu oraz świadczeń alimentacyjnych przez ograniczony okres (za dwa miesiące przed porodem i cztery miesiące po porodzie, ale nie dłużej niż za jeden rok po porodzie – w wyjątkowych przypadkach), jeżeli sąd ustali ojcostwo, a matka będzie znajdowała się w niedostatku. Roszczenie przysługujące niezamężnej matce wygasa po upływie trzech lat od dnia porodu, przy czym takie roszczenie można zgłosić również przeciwko spadkobiercom ojca dziecka.

Dopuszcza się możliwość zajęcia na poczet roszczenia alimentacyjnego maksymalnie połowy wynagrodzenia należnego zobowiązanemu – dotyczy to również środków zdeponowanych w instytucjach kredytowych (art. 982 ust. 2 lit. d) i art. 982 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

12 Czy istnieje organizacja lub organ, które pomagają przy dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych?

Nie, z wyjątkiem postępowania z udziałem uprawnionych z państw trzecich, którzy mogą zwrócić się do Ministerstwa Sprawiedliwości o zapewnienie im wsparcia w korzystaniu z przysługujących im praw (zob. odpowiedź na pytanie 3 powyżej).

13 Czy organizacje (rządowe lub prywatne) mogą dokonywać wypłaty zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych w całości lub w części w zastępstwie dłużnika?

W przypadku Grecji nie.

(Z wyjątkiem sytuacji, w której instytucja lub publiczna lub prywatna osoba prawna sprawuje opiekę nad małoletnim; w takim przypadku obowiązek alimentacyjny spoczywa na takiej osobie prawnej, która jest tym samym zobowiązana do uiszczania płatności alimentacyjnych na rzecz uprawnionego z mocy prawa (art. 1490 kodeksu cywilnego). Żaden podmiot nie może jednak zostać zobowiązany do wypłaty świadczeń alimentacyjnych na rzecz uprawnionego małoletniego z góry w zastępstwie innego zobowiązanego, nawet jeżeli sąd zasądzi takie świadczenia.)

14 Jeżeli zamieszkuje na terytorium danego państwa członkowskiego, a dłużnik alimentacyjny zamieszkuje w innym państwie:

14.1 Czy mogę uzyskać pomoc organu rządowego lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

Zgodnie z przepisami art. 51 i 56 wspomnianego powyżej rozporządzenia organ centralny w państwie członkowskim osoby zgłaszającej roszczenie alimentacyjne: a) współpracuje z organem centralnym w państwie członkowskim zobowiązanego przy przekazywaniu i przyjmowaniu stosownych wniosków; b) wszczyna postępowanie lub ułatwia jego wszczęcie w przedmiocie takich wniosków. Organy centralne podejmują wszelkie właściwe działania w odniesieniu do takich wniosków, aby: a) gdy wymagają tego okoliczności –przysłać lub ułatwić przyznanie pomocy prawnej; b) udzielić pomocy w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela, w szczególności na mocy art. 61, 62 i 63 rozporządzenia; c) udzielić pomocy w uzyskaniu odpowiednich informacji o dochodach, a w razie potrzeby – o innych aspektach sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku, w szczególności na mocy art. 61, 62 i 63; d) zachęcić do zastosowania polubownych rozwiązań, w odpowiednich przypadkach przy zastosowaniu mediacji, postępowania pojednawczego lub podobnych procedur, aby doprowadzić do dobrowolnej zapłaty świadczeń alimentacyjnych; e) ułatwić będące w toku wykonywanie orzeczeń dotyczących świadczeń alimentacyjnych, w tym świadczeń zaległych; f) ułatwić pobranie i szybkie przekazanie alimentów; g) ułatwić uzyskanie

dokumentacji lub innych dowodów, nie naruszając rozporządzenia (WE) nr 1206/2001; h) udzielić pomocy w ustaleniu ojcostwa, gdy jest to konieczne do odzyskania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych; i) wszcząć lub ułatwić wszczęcie postępowania w celu przyjęcia wszelkich koniecznych środków tymczasowych mających zastosowanie na danym terytorium w celu zapewnienia skutecznego odzyskania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych w zakresie rozpatrywanego wniosku; j) ułatwić doręczenie dokumentów, nie naruszając rozporządzenia (WE) nr 1393/2007.

14.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z danym organem lub organizacją?

Ze Służbą Centralną Ministerstwa Sprawiedliwości można skontaktować się pod następującym adresem: 96 Mesogeion Ave., Ateny – Grecja, kod pocztowy: 11527, tel.: +30.210.7767322 civilunit@justice.gov.gr

15 Jeżeli przebywam w innym państwie, a dłużnik przebywa w danym państwie członkowskim:

15.1 Czy mogę złożyć wniosek bezpośrednio do takiego organu lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

15.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z tym organem lub organizacją prywatną i jaką pomoc mogę uzyskać?

16 Czy dane państwo członkowskie związane jest Protokołem haskim z 2007 r.?

17 Jeżeli dane państwo członkowskie nie jest związane Protokołem haskim z 2007 r., jakie prawo ma zastosowanie do roszczenia alimentacyjnego zgodnie z przepisami międzynarodowego prawa prywatnego? Jakie są odpowiednie przepisy międzynarodowego prawa prywatnego?

Grecja jest stroną Protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych. Zgodnie z protokołem zobowiązania alimentacyjne podlegają prawu państwa członkowskiego, w którym uprawniony ma miejsce zwykłego pobytu, a zatem jeżeli uprawniony ma miejsce zwykłego pobytu w Grecji, zastosowanie ma prawo greckie.

18 Jakie są przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach transgranicznych w UE zgodnie ze strukturą rozdziału V rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych?

W rozdziale V rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 ustanowiono prawo do pomocy prawnej, w tym prawo do korzystania z porad prawnych w celu zawarcia ugody przed wszczęciem postępowania sądowego, z pomocy prawnej przy wnoszeniu sprawy do rozpoznania przez organ sądowy lub przez inny organ oraz z zastępstwa procesowego, a także prawo do uzyskania zwolnienia z kosztów lub pomocy na pokrycie kosztów procesowych i honorariów pełnomocników uprawnionych do podejmowania czynności w toku postępowania. W państwach członkowskich, w których strona przegrywająca jest zobowiązana do pokrycia kosztów poniesionych przez stronę przeciwną, jeżeli strona korzystająca z pomocy przegra sprawę, koszty takie obejmują: koszty poniesione przez stronę przeciwną, jeżeli takie koszty zostałyby pokryte w przypadku, gdyby osoba korzystająca z pomocy prawnej miała swoje miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa członkowskiego, w którym mieści się sąd, koszty tłumaczenia ustnego, koszty tłumaczenia przedłożonych przez korzystającego z pomocy prawnej dokumentów wymaganych przez sąd lub przez właściwy organ, które to dokumenty są niezbędne dla rozstrzygnięcia sporu, oraz koszty podróży, jakie ma ponieść korzystający z pomocy prawnej, gdy zachodzi konieczność osobistego stawienia się w sądzie osób związanych z przedstawianiem sprawy korzystającego z tej pomocy, których stawiennictwo wynika z prawa państwa członkowskiego lub jest wymagane przez sąd tego państwa, który stwierdził, że odnośne osoby nie mogą zostać przesłuchane w żaden inny sposób.

19 Jakie środki przyjęło dane państwo członkowskie w celu zapewnienia wykonywania zadań opisanych w art. 51 rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

Organ centralny utrzymuje m.in. regularny kontakt z właściwymi organami, aby: a) pomóc w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela alimentacyjnego; b) ułatwić uzyskanie odpowiednich informacji o dochodach, a w razie potrzeby – o innych aspektach sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku, oraz c) zachęcać do dobrowolnej wypłaty świadczeń alimentacyjnych.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 16/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.